

Agramerski rječnik

Bubalo, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:974488>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-25**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK U ČAKOVCU

VALENTINA BUBALO

ZAVRŠNI RAD

AGRAMERSKI RJEČNIK

Čakovec, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK U ČAKOVCU

PREDMET: Hrvatski jezik

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Valentina Bubalo

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Agramerski rječnik

MENTOR: prof.dr.sc.Đuro Blažeka

Čakovec,rujan 2019.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. ZAGREB	2
2.1 Zemljopisni položaj i demografske odrednice	2
2.2 Povijest Zagreba	3
2.3 Društveni život	3
3. GERMANIZAM	4
4. ZA(AGRAMER)	5
4.1 Akcentuacija	6
4.2 Kratice i odrednice	6
4.3 Kratice i popis jezika	10
5. Germanska imena	12
6. Riječi Zagramera	15
7. Rekli su o Zagrameru	37
8. Zaključak	38
9. Literatura	40

SAŽETAK

Zagramer,agramerski rječnik je rječnik njemačkih posuđenica u lokalnome zagrebačkom govoru koji popularno zovemo agramerski,prema njemačkome nazivu za Zagreb-Agram.U rječniku je prikupljeno i lingvistički obrađeno više od 3000 riječi njemačkoga porijekla koje su se upotrebljavale i upotrebljavaju još i danas u Zagrebu.Agramer se temelji na zapisima svakodnevnih razgovora Zagrepčana,pripadnika različitih generacija,na rukopisnim zbirkama recepata za pripremu jela gospođa Ane Pušec i Ane Kovačić,na tekstovima satiričkog tjednika Koprive,na Rječniku hrvatskog jezika Vladimira Anića,Hrvatskom enciklopedijskom rječniku te Rječniku stranih riječi Vladimira Anića i Ive Goldsteina.Agramerski govor kulturno je naslijeđe utkano u identitet hrvatskoga glavnog grada i prenosi se iz generacije u generaciju.Ovaj rječnik doprinos je očuvanju tradicije,prikaz je povijesnih zbivanja,svjedočanstvo o međusobnom utjecaju te govori o uvažavanju i poštovanju bez čega je zajednički život nezamisliv.

Za temu završnog rada motivirao me moj mentor prof.dr.sc Đuro Blažeka.Predložio mi je tu temu jer sam iz Zagreba što mi se svidjelo jer mi se čini jako zanimljivim i poučnim.Također želim sudjelovati u očuvanju tradicije i proširiti znanje.Pišući ovaj rad istraživala sam njemačke posuđenice u zagrebačkom govoru te naučila neke zastarjele riječi.

KLJUČNE RIJEČI: agramerski rječnik, njemačke posuđenice,zagramer

SUMMARY

Zagramer, the agramer dictionary, is a dictionary of German borrowers in the local Zagreb speech popularly referred to as agramers, according to the German name for Zagreb-Agram.

Agramer is based on the records of the daily conversations of the Zagreb citizens, members of different generations, on manuscript collections of dishes for preparing dishes by Mrs Ane Pušec and Ane Kovačić, on the texts of the satirical weekly Koprive, in the Croatian Language Dictionary of Vladimir Anić, the Croatian Encyclopaedia Dictionary and the Dictionary of Foreign Languages Vladimir Anić Ive Goldstein. Agram's speech is the cultural heritage inherent in the identity of the Croatian capital and is transposed from generation to generation.

I was motivated by my mentor Prof.dr.sc Đuro Blažeka for the topic of the final work. I have been here because I am from Zagreb, which I liked because it seems very interesting and instructive. I also want to participate in the preservation of tradition and to expand knowledge. I was researching German borrowers in Zagreb's speech and learned some outdated words.

KEY WORDS: agrameric dictionary, German borrowers, zagramer

1.UVOD

Izbor teme za ovaj rad mi nije predstavljao problem. Budući da sam iz Zagreba svjesna sam svoje uloge u održavanju jezika. Zagreb je oduvijek bio trgovačko središte, stjecište i talionica multikulturalnosti i višejezičnosti. Tome su pridonijele višestoljetne migracije stanovništva. Zbog položaja u blizini Austrije i Njemačke, jezični dodiri hrvatskoga s njemačkim jezikom rezultirali su miješanjem tih dvaju jezika odnosno usvajanjem germanizama u hrvatski jezik na društvenoj i individualnoj razini. Istraživala sam povijest nastanka, prikupljala riječi koje su se upotrebljavale, ali se upotrebljavaju još i danas u Zagrebu te obogatila i proširila znanje. Zagrader sadrži jako puno germanizama. U njemu možemo pronaći sve na jednom mjestu. Simbol je dvojezičnosti i duge zajedničke povijesti hrvatskoga (zagrebačke gradske kajkavice) i njemačkog jezika (Zagreb+Agram). Agrader je doprinos svekolikom multietničkom i multikulturalnom Zagrebu. Rječnik sadrži riječi koje se i danas koriste, ali polako padaju u zaborav stoga mi je ovo istraživanje zastarjelih riječi zagrebačkog govora te prikupljanje riječi jako zanimljivo. Rječnik također ima ulogu zabilježavanja primjera u svakodnevnoj komunikaciji kako bi strukturirao osnovne strukture i pravila hrvatskoga jezika. Omogućuje zainteresiranima da razumiju i cijene tipične zagrebačke kulturne i jezične dodire. Cilj ovog rada mi je očuvanje njegovog bogatstva.

2.ZAGREB

2.1 Zemljopisni položaj i demografske odrednice

Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske, a ujedno i najveći grad u Hrvatskoj po broju stanovnika. Izrastao je iz dva naselja Gradeca i Kaptola, koje su povijesne jezgre i čine njegovo povijesno središte. Nalazi se na jugozapadnom rubu Panonske nizine na prosječnoj nadmorskoj visini od 122 m, podno južnih padina Medvednice, na lijevoj i desnoj obali rijeke Save. Položaj grada, koji je na mjestu spajanja alpske, dinarske, jadranske i Panonske regije, omogućio je da Zagreb postane most između srednjoeuropskog i jadranskog područja. Zagreb se nalazi u kontinentalnoj središnjoj Hrvatskoj, na južnim obroncima Medvednice te na obalama rijeke Save. Nalazi se na nadmorskoj visini od 122 metra. U Zagrebu živi 790.017 stanovnika. Zagreb je gospodarski najrazvijeniji grad u Hrvatskoj. Ima ulogu prometnog centra, razvijenu industriju te je posebna teritorijalna, upravna i samoupravna jedinica koja ima položaj županije. Područje Grada Zagreba osim naselja Zagreba, obuhvaća i drugih 70 naselja:

Adamovec, Belovar, Blaguša, Botinec, Brebernica, Brezovica, Budenec, Buzin, Cerje, De
merje, Desprim, Dobrodol, Donji Čehi, Donji Dragonožec, Donji
Trpuci, Drenčec, Drežnik Brezovički, Dumovec, Đurđekovec, Gajec, Glavnica
Donja, Glavnica Gornja, Glavničica, Goli Breg, Goranec, Gornji Čehi, Gornji
Dragonožec, Gornji Trpuci, Grančari, Havičić Selo, Horvati, Hrašće
Turopoljsko, Hrvatski Leskovac, Hudi Bitek, Ivanja
Reka, Jesenovec, Ježdovec, Kašina, Kašinska Sopnica, Kučilovina, Kućanec, Kupinečki
Kraljevec, Lipnica, Lučko, Lužan, Mala Mlaka, Markovo
Polje, Moravče, Odra, Odranski Obrež, Paruževina, Planina Donja, Planina
Gornja, Popovec, Prekvršje, Prepuštovec, Sesvete, Soblinec, Starjak, Strmec, Šašinovec, Ši
munčevac, Veliko Polje, Vuger Selo, Vugrovec Donji, Vugrovec
Gornji, Vurnovec, Zadvorsko, Žerjavinec.

2.2 Povijest Zagreba

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine gradsko naselje ima 790.017 stanovnika, dok cijelo urbano i gravitirajuće područje broj oko 1,1 milijun. pismeni dokazi o postanku Zagreba povijesno su vezani za osnivanje biskupije na Kaptolu 1094. godine. Drugi važni događaj u gradskoj povijesti zbija se 1242., kada je kralj Bela IV. izdao Zlatnu bulu kojom su građanskom Gradecu priznate znatne povlastice, a naselje postaje slobodnim kraljevskim gradom. Godine 1850. dotadašnja naselja Gradec i Kaptol ujedinjeni su zajedno s okolnim, njima podvrgnutim naseljima u jedinstveno naselje, čime su stvoreni uvjeti za razvoj modernoga srednjoeuropskog grada. Grad započinje svoje širenje prema lijevoj obali rijeke Save, a 1960-ih godina počinje razvoj Zagreba i na desnoj obali rijeke Save. Donošenjem Ustavne odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske 1991. godine, Zagreb postaje glavnim gradom neovisne Hrvatske. nastanku imena grada govori poznata legenda, u kojoj stari drevni ban, umoran i žedan, naredi djevojci Mandi da donese vode s izvora. Ban reče: "Mando, dušo, zagrabi"!

2.3 Društveni život

Zagreb je najveće kulturno središte Hrvatske. U glazbi je to Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, u svijetu kazališta, baleta i opere Hrvatsko narodno kazalište, a među knjižnicama Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Među brojnim kvalitetnim muzejima i galerijama, po kulturnom odjeku izložaba možda se najviše ističu Klovićevi dvori. Zagrebački muzeji čuvaju više od 3,6 milijuna eksponata u više od trideset zbirki, od javnih i crkvenih muzeja do privatnih zbirki i galerija. Značajni su Arheološki muzej u Zagrebu, Muzej za umjetnost i obrt, muzej Mimara, Muzej grada Zagreba, Hrvatski prirodoslovni muzej, Tehnički muzej te Etnografski muzej. Osim HNK od kazališta su najpopularniji Gradsko dramsko kazalište Gavella, Gradsko kazalište Komedija, Zagrebačko kazalište mladih, Teatar Exit i Satiričko kazalište Kerempuh. Zagreb je također mjesto održavanja više festivala sa svjetskim značenjem. Animafest, INmusic festival, Zagrebfest, Muzički biennale Zagreb, Festival Zagrebačke filharmonije te izložba cvijeća Floraart. Zagreb je također jedno od medijskih središta jugistočne Europe. U njemu je sjedište Hrvatske radiotelevizije

te niz radio postaja. U Zagrebu djeluju i profesionalni športski klubovi te športsko-rekreacijski centri.

3.GERMANIZAM

Germanizmi su posuđenice i usvojenice u hrvatskom jeziku koje potječu iz njemačkog jezika. Njemački je jezik neko vrijeme bio služben u Hrvatskoj, a pod germanizacijom brojni su leksemi prodrli u ljudski govor. Germanizmi su najčešći u kajkavskome narječju, ali posebice u zagrebačkom govoru jer je u 19. stoljeću utjecaj njemačkog jezika u govoru metropole bio izražen. Broj germanizama u hrvatskom jeziku je jako velik te se te riječi još mogu nazvati austrijacizmima jer su u naš jezik stizale iz austrijskog dijela tadašnje Habsburške Monarhije.

Jaki austrijski utjecaji započeli su u 16. st. stvaranjem Vojne krajine kada se u Hrvatsku naselio velik broj vojnika s njemačkoga govornog područja i kad su se počele osnivati mnoge njemačke škole. Službeni je jezik Vojne krajine (od osnivanja 1553. pa sve do njena nestanka 1881.) bio njemački. Prvi su njemačko-hrvatski dodiri, međutim, započeli tri stoljeća ranije, u vrijeme prve njemačke kolonizacije kada je u 13. st., nakon što su Tataři opustošili ova područja, hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. pozvao njemačke stanovnike i podario im posebna prava. Nakon poraza Turaka kod Beča 1683. na područja Hrvatske i Srbije doseljavaju se pretežito Švabe – stanovnici Švapske, Franačke i Rajne. U vrijeme Napoleonovih ratova većina Nijemaca dolazi iz Švapske (zato i naziv Švabo za Nijemca). Švaba je 1945, bez ostalih Nijemaca, na hrvatskome području bilo oko 600.000.

Iako je službeni jezik općine Zagreb do 1848. bio latinski (osim od 1786. do 1790.), jezik kojim je komunicirao obrazovani gornji sloj u 18. i 19. stoljeću bio je njemački. Od 1749. do 1860. izvodile su se isključivo njemačke kazališne predstave. Prve su novine 1789., *Der kroatische Korrespondent*, izišle na njemačkom jeziku. Govori pri raznim službenim svečanostima držani su na njemačkome, spisatelji su pisali na njemačkome, jezik trgovine i trgovaca bio je njemački, samo su seljaci koristili hrvatski.

Godine 1849. njemački postaje službeni jezik i jezik koji se koristi u školama i takvim ostaje do propasti apsolutizma 1860. kada se hrvatski vraća u službenu uporabu i škole, na pozornicu i u novine, ali se od 1867. uvelike njegovao u višim društvenim slojevima kao otpor sve većoj mađarizaciji.

Primjer rečenice u kojoj su upotrebljeni germanizmi, a koristimo ju često: „Idem na plac po grincajg.” Ovu smo rečenicu toliko često čuli iz usta naših majka i baka da uopće ne razmišljamo o tome bismo li je mogli izgovoriti na drukčiji način. Moramo priznati da baš nemamo naviku govoriti: „Idem na tržnicu po povrće za juhu.” Pojmovi „plac” i „grincajg” su posuđenice i usvojenice u hrvatskom jeziku koje potječu iz njemačkog jezika i nazivamo ih germanizmima.

4.ZA(AGRAMER)

Zagramer je rječnik koji donosi oko 6000 germanizama. Neke riječi su se koristile, ali se koriste i danas. Zagramer je veliko djelo koje popunjava prazninu između starih Agramera i novog naraštaja Zagrepčanaca. Sadrži dvojezični predgovor, popis kratica, germanskih imena i objašnjenja njihovih značenja, popis korištene literature, bilješku o autoru, te odabrane izvatke iz stručnih recenzija. Sadrži veliku povijesnu kulturnu vrijednost te je sačinjen od raznih informacija i sadržaja na uzornom znanstvenom nivou. Germanizmi u Zagrebu su izvor trajnog istraživačkog interesa. Prihvatanje germanizama u zagrebačkom govoru ima svoju lingvističku komponentu koja pokazuje na koje se sve načine, kojim glasovnim pomacima i ostalim lingvističkim mehanizmima mijenjao svakodnevni govor građana Zagreba, a s druge pruža uvid u kulturu svakodnevice i uporabe jezika što germanizme čini substratom i dobrim izvorom za proučavanje male povijest. Bez ovog rječnika nemoguće je pratiti povijest, a pogotovo kulturnu povijest Zagreba. Zagramer nije samo za ‘Agramere’, nego i za svakoga koji prepoznaje jezik u povijesti i povijest u jeziku.

4.1 Akcentuacija

Akcentuacija je dio ovog agramerskog rječnika kojim se pisac služio. To je isticanje sloga visinom izgovora ili jačinom, ili oboje. Pisac se ovdje koristio samo jačinom. Postoje četiri tipa akcenta: kratkosilazni, kratkouzlazni, dugosilazni, dugouzlazni. Rječnik sadrži germanizme koje zamjenjuju standardne riječi i tuđice drugog podrijetla. Usvojene su u tipičnom zagrebačkom urbanom govoru koju karakterizira fonološki jednoakcentski sustav s ujednačenim naglaskom. Prisutan je kod starijih govornika. U ovom rječniku pisac se koristio jednim akcentom: okomitom crtom iznad samoglasnika koji se naglašava tj. dolazi na mjesto ekspiratornog udara. Primjer u kojima se vidi razlika između kajkavske i štokavske akcentuacije:

animír – dáma – anímir-dáma

balást- bálást

bešték-béštek

defékt-défekt

gepék-gépek

pištólj-píštólj

rešpékt-réšpekt

talént-tálen(a)t

flanél-flánél

4.2 Kratice i odrednice

admin. administracija

agr. agronomija

anat. anatomija

arhit.arhitektura

barb.barbarizam

bibl.biblijski

biol.biologija

bot.botanika

br.broj

crkv.crkveno

čest.čestica

dem.deminutiv

der,die,das njem.članovi za muški,ženski i srednji rod

dijal. dijalektno

dipl. diplomacija,diplomatski

dosl. doslovno

ekon.ekonomija

etnol.etnologija,etnološki

fam.familijarno

farm.farmacija,farmakologija

fil.filozofija

geogr.geografija

geol.geologija

gl.glagol

glazb.glazba

građ.građevinarstvo

gram.gramatika,gramatički

hip.hipokoristik,odmilica

ideol.ideološki

i dr. i drugi

i sl. i slično

iron.ironično

itd. i tako dalje

izg.izgovor

kat.katolički

kazal.kazalište

kem.kemija

kinol.kinologija

knjiž.književnost

krat.kratica

kulin.kulinarski

lingv.lingvistika

mat.matematika,matematički

med.medicina,medicinski

min.mineralogija

mit.mitologija

mn množina

npr. na primjer

ob.obično

opr.oprečno

pat.patologija

pejor.pejorativno

pl.tantum pluralia tantum,imenice koje imaju samo množinu

pol.politika,politički

pom.pomorstvo

por.prodica

pov.povijest

pravn.pravo,pravnički

pren,preneseno značenje

prid.pridjev

prij.prijedlog

pril.prilog

razg.razgovorno

reg.regionalno

rel. religija,religijski

sport sport,sportski

stom.stomatologija

šah šah,šahovski

tehn.tehnički

tipogr.tipografski,šamparski,tiskarski

tj.to jest

tzv.takozvani

umj.umjetnost

usp.usporedi

uzv.uzvik

v.vidi

vojn.vojnički,vojni

vulg.vulgarno

zast.zastarjelo

zool.zoologija

4.3 Kratice i popis jezika

aram.aramejski

arap.arapski

austr.austrijski

bav.bavarski

češ.češki

engl.engleski

fr.francuski

germ.germanski

got.gotski

grč.grčki

hebr.hebrejski

hind.hindski

jid.jidiš

kin.kineski
kirg.kirgiski
lat.latinski
lit.litavski
mađ.mađarski
mal.malajski
meks.šp.meksički španjolski
mlet.mletački(venecijanski)talijanski
nahuatl nahuatl
nizoz.nizozemski
nlat.novolatinski
njem.njemački
perz.perzijski
polj.poljski
port.portugalski
rum.rumunjski
skr.sanskrtski
slov.slovenski
sfrfr.srednjovjekovni francuski
srlat.srednjovjekovni latinski
srvnjem.srednjovisokonjemački
stegip.staroegipatski
stvnjem.starovisokonjemački

stisland.staroislandski

škot.škotski

šp.španjolski

šved.švedski

švic.njem.švicarski njemački

tur.turski

turk.turkijski

5. Germanska imena

Neka Germanska imena koja su bila nekad popularna i kod nas,te njihova značenja:

A

Adalbert- sjaj plemstva

Adolf-plemeniti vuk

Alboin-prijatelj vila

Amalija- vrijedna,marljiva

Arnold-vladar orlova

Arnulf- orlovski vuk

B

Bertram-sjajni gavran

Bertrand- sjajni štit,blistavi grb

Brunhilda-junakinja u oklopu

E

Edita-posjed i borba

Egon- jak poput mača

Erik- samovladar

Ernest- odlučni borac

F

Frank- slobodni

Fridrik-knez mira

G

Gerhard- jak na koplju

Gertruda- jaka na koplju

Gotfrid- božji mir

Gunter- prekaljeni borac

Gustav- vođa u borbi

H

Helga- uzvišena

Helmut- srčani,odvažni borac

Herman-borac

I

Ida-uzorita

Ingrid- jahačica boga Ingvija

K

Karlo- valjan

Konrad-mudar svjetnik

Krimhilda- junakinja pod šljemom

L

Lotar-slavni junak

Ludvig-slavni borac

M

Manfred-zaštitnik mira

Margareta-biserna

Matilda-jaka u borbi,hrabra u ratu

N

Norbert- sjaj sjevera

O

Odeta-gospodarica

Odon-gospodar

Oskar-koplje bogova

Otmar-koji sja po svome posjedu imetku

R

Rajner-mudri junak

Rikard-jaki knez

Rok-koji zove na bitku

Roland-slavni junak

Rudolf-slavni junak

S

Sigismund- pobjedonosni zaštitar

Sigríð-koja jaše u susret pobjedi

U

Ulrik-vlasnik nasljednog imanja

V

Valdemar-slavni upravljač

Valpurga-gospodarica tvrđave

Verner- branitelj, ratnik

Vilibald-hrabar u željama

Volfram-budi jak poput vuka

Z

Zigfríd-koji pobjedom ostvaruje mir

6. Riječi Zagramera

A

Á la víld – das Wild-divljač

Ábdekati-abdecken-raspreniti stol poslije jela

Ábfal-abfall-otpad

Ábkraglatti-abkrageln-zavrnuti vratom kome, ubiti

Áblendati-abblenden-zasjeniti svjetlo

Adùt-das Atout-u kartaškim igrama najjača boja ili zvanje za sve u igri

Ađustírati-adjustieren-opremiti

Áfektírati-affektieren-ponašati se neprirodno

Ájnfalc-einfalz-jednostruki preklop

Ájngang-der Eingang-ulaz

Ájnpren-die Einbrenne-na masti ili ulju zaprženo brašno

Anegdóta-die Anekdote-kratka,duhovita pričica o osobi ili zanimljivom događaju

Álaun-der Alaun-kalijev aluminij sulfat

Alérgija-die Allergie-alegija

Apetítlih- appetitlich-ukusan

Ápflsaft-der Apfel-sok od jabuke

Ápotéka-die Apotheke-ljekarna

Ápšid-der Abschied-rastanak

Arbájtati-arbeiten-raditi

Ás-das Ass-igrača karta najviše vrijednosti

Asfált-der Asphalt-građevinski materijal dobiven miješanjem bitumena ili bitumenskih preradevina u kameni materijal

Asistírati-assistieren-obavljati posao asistenta

Ásflug-der Ausflug-izlet

Atést-attest-svjedočiti

Áusšlag-ausschlag-osip

B

Bádemantal-Bademantel-ogrtič nakon kupanja

Báger-bagger-građevni stroj

Bájbot-pomoćni čamac

Balkón-der Balkon-izbočena,ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina

Bálta-das Beil-sjekira

Bákfiš-der Backfisch-pržena riba

Bákpapier-das Backpapier-obostrano silikonizirani papir

Bánd-das Band-traka,povez

Bánka-die Bank,ustanova koja radi s novcem

Bánkl-das Bänkerl-klupica

Baráka-die Baracke-kućica od dasaka za stanovanje

Bárbir-der Barbier-brijač

Báuer-der Bauer-seljak

Báuštela-die Baustelle-zemljište na kojemu se izvode građevinski radovi

Bedíne-der Bediente-sluga,poslužitelj

Berájt-bereit-spreman

Bérmet-der Wermut-aromatizirano vino pripremljeno od biranih sorti grožđa uz dodatak raznih aromatizirajućih sastojaka

Bešlág-beschlag-okov

Bešték-besteck-pribor za jelo

Béž-beige-žučkastosmeđa boja

Bídermajer-das Biedermeier-poštenjačina

Bráun-braun-smeđ

C

Cájger-zeiger-kazaljka

Cájt-die Zeit-vrijeme

Cáka-die Zacke-dosjetka,smicalica

Cánge-die Zange-kliješta

Céker-der Zöger-pletena torba

Cífra-die Ziffer-znak za broj,znamenka

Cigaréta-die Zigarete-rezani duhan umotan u cigaretni papirić

Cígla-der Ziegel-građevinskimaterijal u obliku kvadra dobiven pečenjem gline

Cùkati-zucken-vui,potezati

Cùšpajz-čušpajz

Cvíbak-der Zwieback-dvopek

Cvíkipusa-zwicken-štípiti

Cvílidreta-der Draht-žica

Cvíling- der Zwiling-blizanac

Č

Číbučiti-pušiti na čibuk,općenito pušiti

Číbuk-der Tschibuk-probušen šupalj drveni štap na koji se natakne lula

Čínéle-die Tschinelle-glazb.dva mjedena diska pričvrćena za ruke

Čüs-das Tschüss-pozdrav na rastanku,bok

Čokoláda-die Schokoláde-prehrambeni proizvod koji se dobiva od kakaove mase i maslaca,šećera i drugih dodataka

Čušpajz-die Zuspeise-juha s povrćem

D

Dámfati-dampfen-kuhati

Dánke-danke-hvala

Díkl-deckel-poklopac

Dekór-das Dekor-nakit

Dekorácija-die Dekoration-ukrašavanje

Díhter-die Dichter-pjesnik

Díner-der Diener-sluga

Dozirati-dosieren-odrediti dozu

Dráj-drei-broj tri

Dréjer-dreher-tokar

Drúkati-drücken-tiskati

Dùnstig-dunstig-sparan

Dùrhšnit-durchschnitt-presjek

DŽ

Đžémper-de Jumper-odjevni predmet

Đžémperklajda-das Jumper-kleid-vunena vrećasta haljina

Đžezmuzik-die Jazzmusik-đžez-glazba

Đžezmuziker-der Jazzmusiker-đžez glazbenik

Đžérsej-das Jersey-pletena tkanina od pamuka

Đžùngla-das Dschungel-neprohodna šikara s gustim slojem mrlja

Đžùnglfiber-das Dschungelfieber-virusna bolest majmuna

Đžunka-die Dschunke-istočnoazijski jedrenjak s uzdužnim jedrom

E

Egál-egal-isto, jednako

Egzercír-exerzieren-vježbanje vojske

Éht-echt-pravi

Éks-ex-naiskap

Ékskajzer-der Exkaiser-bivši car

Élcug-der Luxuszug-luksuzan vlak

Elégiš-elegisch-tugaljiv, turoban

Énde-das Ende-kraj

Éndlih-endlich-napokon

Épiš-episch-opširan

Éring-die Ehering-vjenčani prsten

Éroplan-der Aeroplan-avion

Ések-Essek-Osijek

Ésig-der Essig-ocat

Ézl-der Esel-magarac

Ézlpank-die Eselsbank-magareća klupa u kojoj su po kazni sjedili loši đaci

F

Fábrika-die Fabrik-tvornica

Fácke-der Fatzke-muškarac koji se pretjerano dotjeruje

Fájer-das Feuer-vatra

Fálš-falsch-pogrešan

Fána-die Fahne-zastava

Fára-die Pfarre-župa

Fažó-die Fiole-grah

Fécig-fetzig-izlizan

Fécn-der Fetzen-krpa

Fédervaga-die Federwage-opružna vaga

Féher-der Fächer-lepeza

Félga-die Felge-čelični ili aluminijski dio kotača

Fén-der Föhn-suh i topao vjetar u Alpama

Fét-das Fett-salo,mast

Fíbra-das Fieber-visoka tjelesna temperatura

Fíga-die Feige-smokva

Fijásko-das Fiasko-veliki neuspjeh

Fríski-frisch-svjež

Frizér-der Friseur-onaj koji radi frizuru,šiša,češlja

Frtalj-virtal-četvrtina

Futróla-das Futteral-korice,kutija

G

Gábl-die Gabel-gablec

Gájge-die Geige-violina,gusle

Gála-die Gala-svečano odijelo velikaša

Galántan-galant-udvoran,osobito prema ženama

Gálica-der Galitzelstein-modra galica

Garnitùra-die Garnitur-predmeti

Gásmaska-naprava koja štiti dišne organe od otrovnih plinova

Gáat-der Gast-gost

Gešír-das Geschirr-posuđe

Gláž-das Glas-staklo

Gríntati-grinden-stalno se tužiti na druge ljude i životne nedaće

Gùšt-der Gusto-užitak

Gùt-gut-dobar

Gvíntati-winden-vrtnjom pričvrščivati,navrtati

H

Háftl-das Heftel-kopča

Hájcung-die Heizung-grijanje

Hájlig-heilig-svet

Hálb-halb-pola

Hámer-der Hammer-čekić

Hándšrift-die Handschrift-rukopis

Hásati-essen-jesti

Háus-das Haus-kuća

Hécer-der Hetzer-šaljivac

Héksa-die Hexe-vještica

Hérc-das Herz-srce

Hùndert-hundert-sto

Hùpser-der Hupf-skok

Hùta-die Hutte-kućica

Hùtnadl-die Hutnadel-ukrasna igla za šešir

Hùtšahtl-die Hutschachtel-kutija,kožna ili kartonska

I

Íber-über-iznad

Ibercùg-überzug-presvlaka

Iberštùndati-iberštunde,raditi prekovremeno

Iberzác-der übersatz-ostatak

Ignorírati-ignorieren-ne znati

Ínhalt-der Inhalt-sadržaj

Ínlet-das Inlett-vrsta guste jake pamučne tkanine za postavu

Insért-das Insert-umetak

Instalácija-die Installation-ukupnost instaliranih uređaja u firmi

Instalírati-installieren-postaviti,montirati

Intríga-die Intrige-spletka

Inzùlt-der Insult-nasrtaj,napadaj

Izolírati-isolieren-odvojiti

Izolírband-Isolierband-impregnirana ljepljiva traka za izoliranje

J

Jáhta-die Yacht

Jákn-die Jacke-odjevni predmet dugih rukava

Jámрати-jammern-kukati

Jéger-der Jäger-pripadnik austrougarske lovačke kompanije

Jídiš-jodeln-pjevati na poseban grleni način

Jóhlati-johlen-galama

Jópec-die Joppe-onaj koji se ponaša blesavo

Jùnker-der Junker-najmlađi knežev sin

Juríst(a)-der Jurist-pravnik

Justícimord-der Justizmord-pravosudno umorstvo

Juvelír-der Juwelier-draguljar

K

Kabinét-kabinett-mala pokrajnja soba

Kábl-das Kabel-konop

Kaféhaus-das Kafféehaus-kavana

Káhlica-kahl-posuda u koju se obavlja nužda

Kájzerica-kajzer-okruglo pecivo od bijelog brašna s križasto zarezanim ukrasom

Kalkulírati-kalkulieren-izračunavati

Kapéla-die Kapelle-crkv.katolička crkvice

Kapél-májstor-zborovođa

Kapíratí-kapieren-shvaćati

Káuč-die Couch-široka počivaljka s niskim naslonom

Káuguma-das Kaugummi-žvakaća guma

Kírvaj-die Kirschstrudel-proštenje,kirbaj

Klobása-die Klobasse-kobasica

Komótno-kommod-udobno

Kompanjón-der Kompagnon-prijatelj,kompa,poslovni partner

Kvít-quit-izjednačen

Kvóta-die quote-iznos,količina

L

Láger-das Lager-skladište

Lájbek-das Leibchen-prsluk

Lák-der Lack-prozirni premazni materijal koji se suši isključivo oksidacijom

Lámpa die Lampe.svjetiljka

Lémilica-lem-alat za lemljenje

Líft-der lift-dizalo

Likér-der Likör-slatko aromatično alkoholno piće

Línija-die Linie-crta

Lozínka-das Lösungswort-ugovorena tajna riječ kao znak prepoznavanja

Lùster-der Luster-velika viseća svejtiljka

M

Marélica-die Marille-stablo i koštunjava voćka

Markíрати-markieren-obilježiti

Mašina-die Maschine-tehn.stroj,uređaj koji pretvara jedan oblik energije u drugi

Materijál-das Material-ono od čega je što izgrađeno

Métar-der Meter-mjera,dužina

Mísa-die Messe-kršć.središnji čin bogoslužja

Míteser-prištić,bubuljica

Mópéd-das Moped-kratice od bicikl s motorom i pedalama

Móda-die Mode-ono što odgovara ukusu vremena

Món-mak,bulka

Mùstra-das Muster-model

N

Náhher-nakon,poslije

Náhtiš-nachttisch-stolić uz krevet

Nářiš-narrisch-lud,budalast

Nét-nett-pristao,čist

Nivó-das Niveau-razina

Nóbl-nobel-otmjén,plemenit

Nór-der Narr-lud

Nóriti-narren-ludovati

Nùdli-die Nudel-rezanci

Nùla-die Null-nijedan

NJ

Njùrgati-nörgeln-dosađivati

Njùrgavac-njùrgavica-v.njurgati-osoba koja stalno prigovara

O

Óberliht-das Oberlicht-osvjetljenje odozgora

Objektiv-das Objektiv-leća ili sustav leća u optičkom instrumentuo

Obligácija-die Obligation-vezati

Óbrst-das Obers-slatko vrhnje

Ofriškati se-frisch-svjež

Ópa-der Opa-otac oca ili majke prema unucima

Oránž-orange-koji je narančaste boje

Ordinácija-die Ordination-prostorija za preglede i ambulanto liječenje bolesnika

Óringle-der Ohrring-naušnice

Orkéstár-das Orchester- skupina glazbenika koji izvode glazbena djela

Óstern-das Ostern-Uskrs

Ovál-oval-koji je jajolik

P

Pác-die Beize,slana voda s različitim začinima

Pakét-das Paket-svežanj

Pákung-die Packung-pakovanje

Páp-der Papp-ljepilo

Paráda-die Parade-svečana povorka

Pardoníratí-pardonieren-ispričati

Parkét-das Parkett-užlijebljene daščice,služe za pokrivanje podova

Penézi-pfenning-novac

Penzionér-die Pensionär-onaj koji je umirovljen,penzić

Pértil-die Borte-uzica za cipele

Pígati-biegen-savijati

Pípa-die Pipe-slavina

Pištólj-die Pistole-malo ručno vatreno oružje

Pùsa-das Pussel-poljubac

Pùter-štáng(l)a-pecivo od dizanog tijesta pripravljenog s maslacem

Pùter-die Butter-maslac

R

Rádio-das Radio-radioprijemnik

Rádkapa-die Radkappe-poklopac naplatka

Rádler-das Radler-vrsta pića s niskim udjelom alkohola

Rájngla-die Reihn-prazan

Ráng-der Rang-stupanj

Ráta-die Rate-dio,obrok

Remíza-die Remise-hangar za vozila

Répete-vrepetieren-dodatna porcija jela

Rízik-smion pothvat,stavljanje na kocku

Rižóto-das Risotto-jelo od riže s mesom.morskim plodovima ili povrćem

Rólati-rollen-koturati,kotrljati

Roštílj-der Rost-gradele,gril

Rùksak-der Rucksack-naprtnjača

Rùs-der Russe-žohar

Rùt-ruhen-mirovati

S

Sáblja-der Säbel-sablja

Sáft-der Saft-umak

Sámterice-samt-hlače od samta

Sandála-die Sandale-lagana ljetna obuća

Sékt-der Sekt-vinood suhog grožđa

Sénf-der Senf-začin,dodatak jelima

Sóda-die Sode-natrijev karbonat,služi za dobivanje drugih spojeva

Sókl-der Sockel-donji nešto deblji,prema van ispupčeni dio zida koji služi kao osnovica zgrade

Statív-das Stativ-sklopivi stalak

Steláža-die Stellage-stalaža,niz polica u više katova

Stríkt-strikt-strog

Sùlc-die Sulze-hladetina

Surogát-das Surrogat-naknadno izabran

Svíter-dr Sweater-pleteni odjevni predmet

Š

Šablóna-die Schablone—uzorak,kalup,nodel za izradu

Šáci-dr Schatz-dragi,draga pri tepanju

Šáfran-der Safran-biljka

Šáh-der Schah-naslov vladara u Iranu,Afganistanu i nekim zemljama srednje i južne Azije,sport,jedna od igara

Šál-der Schal-dug i uzak dio odjeće od vune,svile i sl.

Šánk-die Schank-dio gostionice,kavane i sl.gdje se toče pića

Šíf-das Schiff-brod,lađa

Šík-der Schick-dobar ukus

Škarnícl-das Starnitzel-papirnata vrećica za nošenje kupljene robe

Šláj-m-der Schleim-ispljuvak

Šlíps-der Schlips-leptir-mašna

Šmínka-die Schminke-kozmetička sredstva za uljepšavanje

Šníta-die Schnitte-kriška,komad izrezan iz cjeline

Šnjófati-schnupfen-njuškati

Šógorica-die Schwägerin-ženina sestra,svastika

Špotáncija-die Spöttelei-grdnja,prijekor

Štánga-die Stange-metalna motka,šipka

Šùnka-die Schunka-dimljeni i kuhani ili sušeni svinjski but

Švércer-Der/die Schwärzer/in-krijumčar

Švíc-die Schwitze-znoj

Švíndl-der Schindel-vrtoglavica

Švips-der Schwips-pripitost,omamljenost

Švápski-schwäbisch-razg.njemački

Šùpa-der Schuppen-drvarnica,spremište od dasaka ili letvi za čuvanje alata

Šùstermat-der Schustermatt-šah mat u prvim potezima partije

T

Tabák-tabaco-aromatična biljka

Tabléta-die Tablette-ljekoviti pripravak u obliku male pločice ovalna ili kružna oblika

Tákt-der Takt-glazbena mjera

Talént-das Talent-određena težina,darovitost

Tánker-der Tanker-brod za prijevoz nafte

Tánte-die Tante-tetka,ujna,strina

Tapéta-die Tapete-presvlaka od papira,platna i sl.

Teátar-das Theáter-kazalište,pozornica

Tékst-der Text-napisan ili naštampan članak uz opaske,slike,crteže

Telegráf-der Telegraph-telekomunikacijski uređaj za otpremanje i primanje ugovorenih šifriranih

Terása-die Terrasse-vrsta velikog balkona

Tórta-die Torte-kolač okrugla oblika

Tráč-der Tratsch-ogovaranje,brbljanje

Trajékt-der/das Trajekt-specijalni brod za prijevoz putnika

Trám-der Tram-drvena greda

Tráp-der Trapp-višeslojna veća površina zemlje

Tráktor-der Traktor-vozilo za vuču poljoprivrednih alata,radnih strojeva i prikolica

Trámvaj-die Trambahn-električno tračničko vozilo namijenjeno putničkom javnom gradskom prometu

Trík-der Trick-lukavština,majstorija

Tríper-der Tripper-spolna bolest,gnojna upala mokraćne cijevi

Trótl-der Trottel-šeptrlja

Tušíрати-sich duschen-prati(se) ispod tuša

U

Ugravírati-eingravieren-tehnikom ugraviranja urezati u drvo,metal i sl.

Ùhù-der Uhu-grabežljiva ptica iz porodice sova

Ùmlaut-der Umlaut-prijeglas

Ùmšlag-der Umschlag-oblog za bolesnika

Ùnter-unter-u garnituri karata niža karta

Ùnterhoze-die unterhose-gaće,duge gaće

Ùrna-die Urne-posuda u obliku vazeu kojoj se drži pepeo pokojnika

Ùrmaher-der Uhrmacher-urar

Ùnšarf-unscharf-slab,blijed

Ùmšlag-der Umschlag-oblog za bolesnika,omot

Ùnfer-unfair-nepošten,nepravedan

Ùngastlíh-ungastlich-negostoljubiv

Ùnternert-unterernährt-izgladnio

Ùntertitl-der Unertitel-podnaslov

Ùrkete-die Uhrkette-lančić na (džepnom) satu

Ùrlaub-der Urlaub-odmor, godišnji odmor

Urgíрати-urgieren-požurivati, opominjati na hitnost

Uštékati-einstecken-uključiti, priključiti se

Uzánca-die Usance-upotreba, navika

Uzurpácija-die Usurpation-posvajanje

Uzurpátor-der/die Usurpator/in-onaj tko neovlašteno prisvaja, otima

Uzurpírati-usurpieren-vršiti uzurpaciju

Utenzílije-die Utensilien-pribor, oruđe

Ùnterveš-die Unterwäsche-dolje rublje

Ùnhvihtig-unwichtig-nevažan

Uzánca-die Usance-upotreba, navika

V

Vádl-das Wadel-list noge

Váfl-die Waffel-pečeno, tanko, slatko i sipko tijesto karakteristične mrežaste strukture

Vága-die Waage-uređaj za mjerenje mase

Vagánt-der Vagant-srednjovjekovni klerici litalice

Vagón-der Waggon-željezničko vučeno vozilo namijenjeno prijevozu putnika

Vájnkel-der Weinkeller-vinski podrum

Vájnrot-weinrot-crven kao vino

Válcer-der walzer-društveni ples

Válung-die Wáldhorn-das Waldhorn-šumski rog

Vandalizam-der Wandalismus-barbarizam,divljaštvo

Vánderati-wandern-skitati,lutati

Vanílija-die Vanille-tropska biljka

Vánjkuš-das Wangenkissen-jastuk

Varijánta-die Variánte-inačica,drugi oblik istog plana

Várnung-die Warnung-opomena,opominjanje

Váserfarba-die Wasserfarbe-vodena boja

Vášpek-das Waschbecken-umivaonik

Vékerica-der Wecker –budilica

Véna-der Wecken-štruca,kruh duguljasta oblika

Véslati-wechseln-razmijeniti,đorati

Vérkcajg-das Werkzeug-alat,oruđe

Vérglati-werkeln-puno i dosadno govoriti,blebetati

Vérkštat-die Werkstatt-radionica

Vérmüt-der Wermut-pelin

Vérter-der Wärter-čuvar

Vic-der Witz-kratak pripovjedni oblik s duhovitim iznenađujućim obratom ili poentom

Vikler-der Wickel-uvojak

Viksati-wichsen-čistiti,zaštićivati

Víla-die Villa-kuća građeno samostalno,s potpunim komforom

Vínk-der Wink-mig,treptaj okom

Volán-der Volan-upravljačvulkanizér-der Vulkaniseur-onaj koji vulkanizira

Vùnderkind-das Wunderkind-diete jako izraženih određenih talenata

Z

Zabrémpzati-bremza-zakočiti

Zahájcati-heizen-naložiti jaku vatru da se prostorija što prije ugrije

Zahéftati-heften-prišiti privremeno

Záherica-die Sachertorte-torta od čokoladnog biskvita nadjevena i izvana premazana toplom marmeladom od marelica,završava slojem čokoladne glazure

Zájfa-die Seife-sapun,žajfa

Zapakíрати-packen-spremiti,složiti nešto u parket

Zašprehávati-sprechen-nagovarati koga na što,zaokupiti koga razgovorom

Zbigécати se-bügeln-urediti se za izlazak,dotjerati se

Zblájhan-ausgeblajht-izbijeljen,jako blijed

Zécer-der Setzer-slagar,tipografski radnik koji radi na olovnom slogu

Zécmašina-die Setzmaschine-slagarski stroj u tiskari

Zégl-das Segel-čvrsto impregnirana nepromočiva tkanina od koje se izrađuju jedra

Zéglbot-das Segelboot-jedrilica s jednim ili više jedara

Zégras-das Seegras-morska trava,osušena služi za punjenje madraca

Zéhçener-sechzehn-sport žarg.u nogometu,kazneni udarac sa udaljenosti 16 m od gola

Zékser-der Sechser-sitan novac u austrougarskim krajevima

Zelót-der Zelot-član radikalne židovske stranke

Zénger-der/die Sanger-pjevač

Zénuht-die Sehnsucht-čežnja,žudnja

Zgustírati-ausgustieren-zasititi se čega,zguštati

Zíc-der Sitz-sjedalo,sjedište

Zícer-der Sitzer-sigurna prilika,ono što se ne može promatrati

Zíher-sicher-siguran,pouzdan

Zríhtati-richten-namjestiti,srediti

Ž

Žága-die Sage-pila

Žágati-sagen-piliti

Žálfija-der Salfei-višegodišnja polugrmolika ljekovita biljka

Ženírati se-sich genieren-sustezati se

Žémlja-die Semmel-vrsta uzduž zarezanog peciva od bijelog brašna

Žlábrati-schlabbern-brbljati

Žlájfati-schleifen-kočiti,šlajfati

Žlùndra-die Schrunde-tetiva u mesu,žilavo meso koje nije za jelo

Žlùndrav-schrundig-koji ima žlundre

Žmáh-der Geschmack-okus,tek

Žmáhen-geschmackig-koji je ugodna okusa,ukusan

Žmáka-die Schmach-sramota,ruglo

Žmált-die Schmalte-u fini prah samljeveno plavo obojeno kalijvo-kobaltno staklo

Žniránac-das Schnurband-vezica za vezivanje cipele,pertl

Žnírati-schüren-vezati

Žnóra-das Schnürl-vrpca koja služi za privezivanje

Žnjárati-schnurren-navlačiti,gnjaviti

Žvéгла-die Schwegel-svirala s tri rupe

Žvéglati-schwegeln-svirati žveglu

7. Rekli su o Zagrameru

Viktor Žmegač

Viktor kaže kako Zagramer nije samo za Agramere.Koristiti ga može svatko koji prepoznaje jezik u povijesti i povijest u jeziku.Jako poštuje fiziološki rad gospodina T.O.Benkovića.Kaže da je rječnik vrlo pomno sačinjen,bez pretjerivanja te ima veliku kulturnu-povijesnu vrijednost.U rječniku se prepoznaje povijest jezika i povijest općenito.Zbog naše kulturne povijesti rječnik se može čitati kao i štivo koje ima i beletristički naboj.

Alfi Kabiljo

Alfi kaže kako ga uvijek veseli tiskano izdanje starih i mnogih zaboravljenih riječi u bilo kojem obliku.Kao rođeni Zagrepčanac vjeruje kako je ovaj rječnik probudio u mnogima nostalgiju,ali i da ima ulogu obnoviti i razveseliti sve ljubitelje pisane i govorne riječi.Riječi koje se javljaju u rječniku su riječi koje se javljaju i u njegovim mjuziklima „Car Franjo Josip u Zagrebu“ na libreto sjajnog pisca Milana Grgića i „Tko pjeva zlo ne misli“ na libreto velikog pjesnika Drage Britvića prema kulturnom Golikovom filmu.Kao pravi zagrepčanec sa svojom obitelji pričao je pravim zagrebačkim jezikom iako su u kući govorili više jezika.

Branimir Špoljarić Žliga

Branimir je također Zagrepčanec koji je objavio knjigu Stari Zagreb od vugla do vugla te je bio dugogodišnji novinar Radio Zagreba, postaje Sljeme. Kaže kako je Zagramer hvale vrijedna knjiga iz koje se puno toga može naučiti. Knjiga odnosno rječnik uči kako se nekad govorilo, ali kako se i danas govori. Ostavština je za unuke te kulturno bitna knjiga te Branimir želi svakome koji uzme u ruke ovaj rječnik da se prisjeti svojih zagrebačkih korijena te da održava tradiciju.

Vladimir Kranjčević

Vladimir smatra kako je Zagramer došao u zadnji čas da spasi bilo grada Zagreba koje će nakon ovog rječnika sasvim sigurno snažnije kucati te da oživljava duh grada koji se posve izgubio posljednjih godina, ali se zato urednik Tibor pobrinuo za to. Kaže kako listajući ovaj abecedarij pred očima su nam žive slike čvrstih obrisa Izidora Kršnjavog, Vatroslava Lisinskog, Ivana pl. Zajca, Ivana Miletića, Miroslava Krleže i čitavog niza velikana hrvatske povijesti. Zagramer je za Vladimira veliko i impresivno djelo koje znalački i sjajno popunjava prazninu između starih Agramera i novog naraštaja Zagrepčanaca. Smatra da je bez poznavanja ovog rječnika nemoguće pratiti povijest, a pogotovo kulturnu povijest Zagreba.

8. Zaključak

Zagramer je spoj povijesti, kulturne povijesti i sadašnjosti. Spoj riječi iz prošlosti i sadašnjosti je sličan, skoro isti te se koristi i danas. Agramerskih riječi sve je manje te se sve manje koriste. Riječi su posuđenice iz njemačkoga jezika te su neke riječi ušle u standardni književni jezik i postale njegov sastavni dio. Neke se riječi danas i ne smatraju tuđicama, već ih prosječan konzument tretira kao dio hrvatskog jezika (usvojenice). Rječnik je „ogledalo“ višenasljeđa ovog grada te omogućuje održavanje tradicije pogotovo Zagrepčancima u očuvanju standardnog jezika kojim se stalno služe. Zagramer je također doprinos svekolikom multietničkom i

multikulturalnom Zagrebu. Ima veliku kulturnu vrijednost. Sastoji se od 3000 riječi njemačkog porijekla. Specifikum mu je izražen kroz sinonime i razlikovnost austrijskog i njemačkog jezika za iste pojmove. Sastoji se također od anglizma, bohemizma, hungarizma, talijanizma itd. Također u rječniku se mogu pronaći žargoni, šatrovački jezik, regionalni i lokalni pojmovi. Bez ovog rječnika ne moguće je pratiti povijest, a pogotovo kulturnu povijest. Ima povijesnu ulogu, ali i ulogu u održavanju nasljeđa. Zagrader je rad koji pruža uvid u razumijevanje uloge koju su Austrija i Njemačka odigrale u konstrukciji identiteta u velikom djelu Hrvatske, a i u njejoj političkoj povijesti.

Na kraju ovog rada drago mi je da sam ovu temu izabrala te obogatila svoj „purgerski“ zagrebački rječnik. Shvatila sam kako većinu riječi koju koristim su posuđenice iz njemačkog jezika što prije nisam znala. Smatram da je jako bitno poznavanje tuđica (posuđenica) u govoru te održavanje tradicije. Također zaključila sam kako je hrvatski bogat jezik, da neke riječi izumiru i sve manje koriste te je bitno da uz ovaj rječnik očuvamo rječničko blago koje nestaje.

9. LITERATURA

Knjiga

1. Tibor Otto Benković: *Zagramer, agramerski rječnik-njemačke posuđenice u zagrebačkom govoru*
2. Zrinjka Glovacki-Bernardi, Lara Hölbling Matković, Sanja Petrušić-Goldstein: *Agramer-rječnik njemačkih posuđenica u zagrebačkom govoru*

Izvori s weba

1. Wikipedija Zagramer <https://hr.wikipedia.org/wiki/Zagramer>
2. Web stranica „Jesenski i Turk“ <http://www.jesenski-turk.hr/?active=knjiga&book=134099>
3. web stranica o zagrebačkom govoru <http://www.kic.hr/program/tribine/zagramer-agramerski-rjecnik-tibor-otto-benkovic/>
4. web stranica books.hr <http://www.books.hr/knjige/publicistika/zagramer-agramerski-rjecnik>

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Valentina Bubalo izjavljujem da sam ovaj završni rad na temu: Agramerski rječnik napisala samostalno, uz pomoć svog mentora i potrebite literature na temelju znanja kojeg sam stekla kroz svoje fakultetsko obrazovanje.

Potpis: Valentina Bubalo